

שער שלישי

נושא השער	הכרעה והסכמה
מטרות	<ul style="list-style-type: none"> • ללמוד שהבחירות הן כלי הוגן ומוסרי, להכרעה במצבי אי-הסכמה • ללמוד על חובת קבלת הכרעת הרוב כבסיס לקיום המדינה ותפקודה.
חומרים נלווים	דפי "יומני היקר" - שלושה דפים מצולמים כמספר תלמידי הכיתה
מהלך הפעילות	<ul style="list-style-type: none"> • שיעור ראשון: קריאת יומן אישי ודיון • שיעור שני: דיון מסכם - מעבר מהסיפור למציאות

שיעור ראשון - קריאת יומן אישי

ניתן לקיים את הפעילות בשני אופנים:
א. המורים יקריאו בקול כל חלק מן היומן ויקיימו דיון על תוכנו במליאת הכיתה.
ב. חלוקה לקבוצות דיון. כל קבוצה תמלא את המשימות שבכל חלק, תעבור לחלק הבא ובסיום הפעילות הכיתה תתכנס לדיון מסכם.

מסר מרכזי ב"יומני היקר, יום ראשון"
תיאור מצב של אי-הסכמה תוך רצון להתנהל כקבוצה ולתפקד בצורה ראויה

מסרים מרכזיים ב"יומני היקר, יום שני"
קיימת דרך הוגנת לקבלת הכרעה במצבי אי-הסכמה: הכרעה על פי דעת הרוב, וכשהולכים למהלך כזה, אין להעמיד תנאים לקבלת תוצאת הבחירות, אלא יש לקבל כל הכרעה שתתקבל.
שלילת דרכים שאינן הוגנות: כפייה ועריצות.
הבחירות הן כלי לבחירת מנהיגות על פי דעת הרוב.
עיקרי דברי הרא"ש: אם נחכה שהכול יסכימו ולא נכריע על פי רוב, לא נגיע לעולם להחלטה, משום שהסיכויים שכולם יסכימו לדבר מסוים הם קלושים.
אם הרוב לא יוכל להכריע ולחייב את המיעוט לציית להחלטותיו יצא שהמיעוט הוא זה שניצח ומנע מהרוב להחליט, כלומר ההחלטה תהיה בניגוד לרצון הרוב.

מסרים מרכזיים ב"יומני היקר, יום שלישי"
התמודדות עם קבלת ההכרעה: הבעת שמחה נוכח התוצאות תוך התחשבות בדעה המפסידה, או הבעת אכזבה מהתוצאות תוך קבלת ההכרעה.

שיעור שני - דיון מסכם

מעבר מן הסיפור למציאות: לקראת בחירות

המורים ינהלו דיון בכיתה על הבחירות ככלי הוגן לקביעת מנהיגות. מבוא: במדינת ישראל יש חוסר הסכמה סביב נושאים רבים וחשובים. כפי שלמדנו, הכרעה על פי דעת הרוב היא דרך הוגנת ומוסרית. הבחירות הן כלי לקביעת מנהיגות על פי דעת הרוב.

דיון:

- מהן המטרות שהמדינה רוצה להשיג?
- אילו נושאים מוסכמים על-ידי כולם?
- אילו נושאים אינם מוסכמים בין אזרחי המדינה?
- מדוע חייבים לקבל הכרעות?
- כיצד ניתן לקבל הכרעות?
- איזה תפקיד ממלאות הבחירות לפי מה שלמדנו בכל השיעורים?

העשרה

- מה ידוע לכם על הבחירות הנוכחיות (מפלגות, מצעים)?
- אילו מגזרים ואילו תפיסות מייצגות המפלגות שציינתם?
- מדוע חשוב לאפשר לכל מגזר לייצג את עצמו?
- מה עושה מפלגה שנבחרה לכנסת אך לא נבחרה לממשלה? מה תפקידה? במה היא יכולה לתרום?

סיכום:

כפי שלמדנו בשער הראשון במדינת ישראל יש קבוצות חברתיות שונות ומגוונות. שיטת הבחירות במדינת ישראל היא מפלגתית-ייצוגית, כדי להבטיח שלכל קבוצה תהיה אפשרות לקבל ייצוג ולקדם את מטרותיה. בין הקבוצות השונות במדינה יש חילוקי דעות רבים, ומצבים רבים של אי-הסכמה. כדי שהמדינה תתקיים ותתפקד בצורה ראויה יש צורך להגיע להסכמות. הבחירות שמתקיימות בדרך כלל אחת לארבע שנים, הן הכלי המוסכם לקביעת מנהיגות.

היומן של שלומי

בס"ד יום ראשון

יומני היקר

אתה זוכר שכתבתי לך שבוע שעבר כמה אני שמחה?
כל-כך שמחתי שהמורה מינתה אותי להשתתף בקבוצה שתארגן את מסיבת הכיתה, הייתי גאה, והיו לי המון רעיונות: מידונים, תפזורות, להכין הצגות ועוד...
עכשיו כל השמחה עברה, אין כמוני עצובה.
אני לא יודעת איך להסתדר עם הקבוצה הזאת.
הם כל-כך מתלהבים שלא אכפת להם משום דבר אחר.
שלא תבין, יומני, גם אני מעוניינת להיפגש בכל יום, לתכנן ולשמוע מה אחרים עשו.
אבל ביום שלישי הבא יש לנו התונה משפחתית, וביום רביעי אני בחוג. אני לא יכולה להיפגש כל יום. פשוט לא יכולה.
ובכלל אנחנו לא מסכימים על כל כך הרבה דברים.
לא מסכימים על "מה יהיה במסיבה?". אחד רוצה פעילות בקבוצות, השני פעילות משותפת, אחד רוצה לארגן כיבוד קל השני ארוחה חגיגית...
כל כך הרבה דעות... כל כך הרבה רצונות...
מה אעשה? איך בכל זאת נצליח לארגן מסיבה יפה וכיפית?
דיברנו עם המורה על הבעיות, היא נתנה לנו פתיק לקרוא, ואמרה: "אל תיבהלו מכך שכל אחד רוצה לתכנן את המסיבה אחרת, תקראו ותבינו שתמיד היו מחלוקות בין אנשים, ויש דרכים הוגנות ומכובדות להכריע במחלוקת. מחר נדבר על העניין...". המורה כל-כך מסתורית, איך אפשר לפתור את המחלוקות בצורה מכובדת והוגנת?

"כשם שאין פרצופיהן דומים זה לזה, כך אין דעתן דומה זה לזה"
תלמוד ירושלמי, ברכות פרק ט

להתראות מחר
שלומית

ילדים:
חישבו ודונו, על מה אין חברי הקבוצה מסכימים? מה יקרה אם לא יגיעו להסכמות?
תנו לשלומית רעיונות כיצד תגיע הקבוצה להסכמה?

היומן של שלומית

בס"ד יום שני

יומני היקר

היום המורה דיברה איתנו על כך ש"אנשים נראים אחרת וחושבים אחרת". כלומר שזה בסדר שלכל אחד יש את הדעה והרצון שלו. אך בכל זאת, צריך להכריע, צריך לארגן את מסיבת הכיתה. לכן, זה לא הוגן שאחד יכריח את כולם לעשות את מה שהוא רוצה, צריך להתחשב בדעתו של כל אחד. לכן כדי להיות הוגנים כלפי כולם, נקיים מחר הצבעה. הרוב יקבע. מחר היום הגדול. מחר תתקיים הצבעה בין כמה רעיונות שהתבררה העלו. המורה אמרה שגם בבית-המדרש כשרוצים להכריע מה היא ההלכה, יש כלל שאומר: "אחרי רבים להטות". אם לא מסכימים, אז מצביעים! ומה שיוצא, אני מרוצה! זוהי דעת רוב האנשים ולכן מבצעים אותה. הבעיה היא ששני הודיעה, שאם לא יקבלו את דעתה, ואם לא נעשה ארוחה חגיגית במסיבה, היא יוצאת מהוועדה, ואפילו לא תגיע למסיבה! איזה מן דבר זה? אם כן, אז אני אגיד שאם לא עושים הצגה שאני הצעת, אז לא אגיע למסיבה? היא לא יכולה להכריח את כולנו!!! היום קבעתי לדבר איתה ולשכנע אותה. אבל אני לא יודעת מה בדיוק לומר לה... טוב המורה ציידה אותי בפתק: "תקראי שלומית, תקבלי רעיונות מה לומר לשני".

"כשאנשי הקהל (אנשים רבים) אינם מסכימים ביניהם, על עסק משותף שלהם אמרה התורה: אחרי רבים להטות. ועל כל עניין שהקהל מסכימים הולכים אחרי הרוב. אם נחכה שכולם יסכימו ולא נכריע על פי רוב, לא נגיע לעולם להחלטה כי הסיכויים שכולם יסכימו לדבר מסוים הם קלושים. אם הרוב לא יוכל להכריע ולחייב את המעט שאינם מסכימים להקשיב להחלטות הרוב, יצא שהמיעוט הוא זה שניצח ומנע מהרוב להחליט בניגוד לרצון הרוב." הקטע מעובד על-פי דברי שו"ת הרא"ש כלל ו', סימן ה'. הרא"ש - רבי אשר בן יחיאל (1250-1327) מגדולי הרבנים בספרד.

להתראות מחר
שלומית

ילדים:

כיצד תשכנע שלומית את שני? במה יכולים דברי הרא"ש לעזור לה בשיחה עם שני? עזרו לשלומית לנסח טענות לשכנוע, מדוע שני חייבת לקבל את הכרעת הרוב.

היומן של שלומית

בס"ד יום שלישי

יומני היקר
יש לי כל-כך הרבה דברים לספר לך, ממה אתחיל?
דבר ראשון, שני השתכנעה! היא הבינה שכדי שהמסיבה תתקיים, היא חייבת לקבל את הכרעת הרוב. אי אפשר שכל אחד יעמוד על שלו, ולא יסכים לקבל את הכרעת הרוב. וגם אי אפשר ששני, היחידה, תכפה את דעתה על כולם! בסופו של דבר בחירות הם הוגנות, כי רוב חברי הקבוצה מחליטים מה יהיה דבר שני, היו בחירות, מצד אחד אני שמחה ממש, ההצעה שלי לעשות הצגה זכתה ברוב קולות! 'ש! 'ש! 'ש!
זהו באמת פעילות מקסימה (לא בגלל שאני הצעתי אותה, זה באמת מקסים!) אבל יש גם "אופ! אופ! אופ!" הקבוצה בחרה ברוב קולות לערוך ארוחה תג'ית. לדעתי זו טעות גמורה! במקום להספיק עוד משחקים ופעילויות, נבזבז שעה שלמה וכסף רק על אוכל. אופ!
אוכל יש לכל אחד בבית שלו. בשביל זה נפגשים אחרי הלימודים ועובדים כל-כך קשה? ממש מעצבן!!!
אבל יומני, אני אומרת לעצמי את מה שאמרת לי שני. אני מוכנה לקבל את הכרעת הרוב. לא אהרוס לעצמי ולכיתה את המסיבה.
יומני, תודה שאתה מקטיב לי כל הזמן. אספר לך מחר את המשך התכנונים.

המסיבה עוד שבוע, החזק לי אצבעות!
אוהבת שלומית.